

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

ג.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ד מהלכות בית
הביתר הל' ח סמנ
במיי פ"ד א: קא
ז ב מיי פ"ד מהלכות
שבת הלכה טו טושי"ע
ל"ח י"ב סמנ טע"ף כ'
ח ג ד מיי שם הל' טז
ו"ד מהלכות סוכה
הלכה יג סמנ ע"ג מנ
טושי"ע ל"ח שם וסמנ
מלג טע"ף ח:

תורה אור השלם

1. למען ידעו דרתיכם
כי בנסבות הושבתי את
בני ישראל בחוצותי
אזרחם ואתם מצריכי מצריכי
אני
?? אלהיכם:

ויקרא כג מג

רב ניסים גאון

דמנ ה' מלטריות היו על
גבוי. עיקר זו המשנה
במסכת מדרות פסוק ג'
פתחו של אולם גבוהה
אזרחים ואתם ורחובי
אמה, וחמש מלטריות
שלמית היו על גבוי,
החתונה ירופת על
הפתח אמה.

רבינו הגאון

איכא אמלחרא אין לך
היכר גבול מזה, והאי דתני
פתחו של היכל, סימנא
בעלמא הוא, עד עשרים,
כי היכי דלא ליחלוף לך.
ואמרין ורב נחמן בר
יצחק אי רב לא להא
דרבה דאמר למען ידעו
דרוחיכם כי בסוכות
ההושבתי וגו'. עד כי אמה
אדם יודע שרד בצל סוכה
וכו'. באנו לפרש טעמא
דהא מניחא דתני אם יש
אמלחרא אפילו למעלה
מכ' אמה אין צורך למעט.
ומאי אמלחרא חמא בריה
דבא א' קני. פי קורה
ועליה כמין קני העופות
לקנן עליהן, כעין הא
דתיב קני תשעה את
המערבא אמרי
פיסקא דאראי. פי לוח
ארו רחבה ד' טפחים,
דגרסינן בירושלמי בעינין
איסקופה, אבל אם יש שם
רוח ד' אסורה. א"ל והוא
אילו מלחרא
שמה איה מתרת לכל,
ומלחרא זו שמתרת לא
מפני רחבה אלא מפני
חשיבותא, וכל העובר
נתון עניו עליה מפני
חשיבותא, וכ"ש קני
(שפוטין) [שפוטין]
לרבי הכל, כי פליגי
בפיסקא דאראי, כך סוגיא
מקצת קורה
בתוך זו ומקצת למעלה
מכ' סכך מקצתה בתוך כ'
מקצתה למעלה מכ', אמר
רבה בסוכה פסולה, ואמרי
אמאי מותרת במבוי כשר,
הדיוקן לה לקורה כמאן
דקלישא, וההוא דשרא
למעלה מכ' כמאן דליה
דמי. אי קלשת לה נמצאת
קורה זו ניטלת ברוח, אלא
וריאן אותה כאלו היא
שפוד של מתכת, שהיא
חזקה וכבדה וראיה לקבל
אריה עליה, בסוכה נמי
נימא דחזוין להאי סכך
כמאן דקלישא, ואפי"כ
בחקוקה קיימי וצילתה
מרוכה מחמתה היא

ורב נחמן בר יצחק אי סבירא ליה הא דרבה כו'. לרבה גופיה
הוא מצי למיפוך דלית ליה צפרקין (ד' י"ג): דקורה משום
היכרה אלא משום דרז נחמן מפרש צדילי דפליגי צדיק פריך למה
לזו לאפילוגי צדמתי: אי קלשת חו"י ר"ה חמתה מרובה מצילתה.
מפרי' ר"ה חמתה מרובה מצילתה ע"י

שיצא הרוח ויפזר עד שמהל חמתה
מרובה מצילתה דאי ע"י קלישה
לחודה תהא חמתה מרובה היכי
מכשר' לה צלישנא צדמל הא אין
סכך פסול מטעמך צדמי סכך כשר
כלאמר' צדמל (ד' ט'): גבי העושה
סוכתו חמת האילן וקשיא דלמנ
צדמל קמא דסוכה (ד' ט'). היתה
גבוהה מכ' אמה והואין יורדין צדון
כ' אס צילתה מרובה מחמתה כשירה
אס לאו פסולה ואמאי כשירה והלא
אי קלשת ליה יפלו ההואין למטה
וללשנא צדמל דהכא אמי שפיר
ולרצא מפרוקיא נמי דמפרש משום
דסוכה דיחיד היא ולא מידכר אמי
שפיר דגבי הוהין איכא לרצא למימר
דיורדין הרצא למטה דליכא למימר
מידי אצל לרצנא קשה דשמע
דמשום סוכה דלורייתא פסולה משום
אי קלשת כו' וי"ל דהתם מיירי שיש
הרצא הוהין שיכולין להתקיים בקל
על ידי סמיכה ועוד נוכל לומר הכא
דאי קלשת ליה הוה חמתה מרובה
ע"י קלישה לחוד ומטעמך דלא לך
דלמעלה מכ' וללשנא צדמל דלא לך
כשר כל כך סכך פסול הואיל והוה
סכך כשר אס היה למטה מכ' אצל
קשה דגבי הוהין אמרי' ואס לאו פסול
וללשנא צדמל דהכא ממשנין
אפילו חמתה מרובה מצילתה מיהו
ללשנא קמא ינחא אי נמי גבי הוהין
יש לפסול יותר הואיל ואגודים
עליונים והמתמונים זה צוה דאי
קלשת יפול הכל: אמר רבה במבוי
פסול. ל"ג רב דרז יליף מפתחו
של היכל דהוה חללו כ':

חלל

דרבה בר אבובא אמר קיני כי אתא רב דימי אמר במערבא פסקי
דארוזא מאן דאמר פסקי דארוזא כ"ש קיני מ"ד קיני אבל פסקי דארוזא לא
ומ"ד פסקי דארוזא (א) מ"ט משום דנפיש משכיה והא סוכה דנפיש משכיה
וקאמרי רבנן דלא אלא כיון דקא חשיב אית ליה קלא: מקצת קורה בתוך
עשרים ומקצת קורה למעלה מעשרים מקצת סכך בתוך עשרים ומקצת סכך
למעלה מעשרים אמר רבה במבוי כשר בסוכה פסול מאי שנא במבוי דכשר
דאמרי' קלוש סוכה נמי לימא קלוש אי קלשת הויה לה חמתה מרובה מצילתה
הכא נמי אי קלשת הויה לה קורה הניטלת ברוח אלא על כרחך נעשו כשפודין
של מתכת הכא נמי על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה אמר רבא מפרוקי'
סוכה דליחיד היא לא מודכר מבוי דלרבים מדכרי אהרדי רבינא אמר סוכה
דאורייתא אחמירו בה רבנן מבוי דרבנן לא אחמירו ביה רבנן רב אדא בר מתנה
מתני להא שמעתא דרבה איפכא אמר רבה במבוי פסול בסוכה כשירה מאי
שנא סוכה דכשירה דאמרינן קלוש במבוי נמי לימא קלוש אי קלשת הויה לה
קורה הניטלת ברוח הכא נמי אי קלשת הויה לה חמתה מרובה מצילתה אלא
על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה הכא נמי ע"כ נעשו כשפודין של
מתכת אמר רבא מפרוקיא * סוכה דליחיד היא רמי אנפשיה ומדכר מבוי דלרבי'
היא סמכי אהרדי ולא מדכרי * דאמרי אינשי קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא
קריא רבינא אמר סוכה דאורייתא לא בעי חיזוק מבוי דרבנן בעי חיזוק
מאי הוה עלה רבה בר רב עולא אמר זה וזה פסול רבא אמר זה וזה כשר
חלל

ותיה כשירי[ח]. ופריק רבה מפרוקיא סוכה דליחיד כו'. ופריק רבינא סוכה דהיא מוארייתא אחמירו בה רבנן. מבוי דהוא
דרבנן לא אחמירו ביה. רב אדא בר מתנה תניא איפכא, אמר רבה בסוכה כשירה במבוי פסולה כו'. עד רבינא אמר זה וזה כשר.
דאורייתא לא בעי חיזוק, מבוי דרבנן בעי חיזוק. מאי הוה עלה, רבה בר עולא אמר זה וזה לפסול. רבא אמר זה וזה כשר.

לא תיהני ליה אמלחרא. לאכשורי גבוהה יותר מכ'. לקמן מפרש מאי
אמלחרא והיכא תני דמהניא: של מילה. עך גדילין צו מילין והס
עפלים ובלע"ז גלא"ש: אמה אמר ר' אינעא כו'. השתא קא מסיק
לפירכיה דאשכחן דמהניא אמלחרא אילנא דרז ומעיקרא לא שצדיה
לאשוקי למתיה עד דקטר ליה

לתיצנח: רחבה ד'. אס היתה רחבה
רחבה ד' טפחים אע"פ שהיא דקה
ואינה חזקה לקבל אריח כשירה והא
דמנ צמתני' (לקמן ד' י"ג): צריאה
כדי לקבל אריח כשאינה רחבה ד'
טפחים קאמר: ואס יש לה אמלחרא
כו'. תרתי מילי קאמר רב וקולא:
אמר רב יוסף. הא אמלחרא דליתיה
משניה דרב לא רב אמה דתיקשי
דרב דרז אלא ממתי' היא: ותיקשי
לרב. דהא חזוין הכא דלא גמרי
רבנן מהיכל מדקמני דאמלחרא
מהניא: דל אנה מהכא. הרימני
מייכן כאלו שמתקני ולא אמרתי דבר
זה: מהניא' מי לא קשיין אהרדי.
גבוהה מכ' יותר מפתחו של היכל
אלמא רבנן מהתם גמרי: סנאי היא.
תנא דלעיל דסצירה ליה דרבנן
מהיכל גמרי ואמלחרא לא מהניא
והאי תנא דאמלחרא סבר לאו מהיכל
גמרי: לדידי נמי סנאי היא. ואנא
כתנא דלעיל אמרי: גלא רב. אי
לא הוה מפרש רב למתניתא קמייתא
ויליף מינה דרבנן מהיכל גמרי:
מהנייא אהרדי לא קשיין. דצין
להיחא מתני' וצין להא מתני'
דאמלחרא: קורה רבנן טעמא
מאי. צעו תוך כ' אמה: משום היכר.
ליחון אינשי ולידעו דתקנתא עבד
ולא ימי לאחופי צרה"ר ומשום הכי
מהניא אמלחרא דצין דמיסתכלי צה
אינשי אפי' למעלה מכ' אמה איכא
היכרא: והא דקסני צמתני'
קמייתא יותר מפתחו של היכל לאו
דגמרי מהתם אלא סימנא צעלמא
נקט שלא תחלוף גירסא דעשרים
ותאמר למעלה מל' או מארבעים יחא
פתח היכל סיימן צדך: אי סצירה
ליה סא דרבה. דטעמיהו דרבנן
בסוכה נמי משום היכר: למה נהו.
לרבנן ולר' יהודה לפלוגי צדמתי: מני
דלעילון עזידי. כלומר המהלך אינו
נצטע למעלה: קיני. (א) כגון קיני עופות
היו צולטין מחמת' האולם למעלה (מל')
מן הפתח: פסקי דארוזא. כלונסות
של ארוזא ארוכין תמוזין צבולת אוזידי
דנפיש משכיה ארוך דידהו חזו ללו
אינשי ואיכא היכרא: מאן דאמר
פסקי. איכא היכרא למצוי: כל שכן
קיני. דליידי דחשיבי ומילתא דמהניא
היא מסתכלי צה אינשי וחזו לקורה:
מקלס. עובי הקורה צדוך כ'
ומקנתה למעלה וכן עובי סוכה של
סוכה: קנוס. רואין כאלו ניטל
אזוה העובי היוצא למעלה ותהא
קורה דקה: הניטלת צרוח. שהרי
לשכך לא חשיב: לא מידכר. וחמנין
דמשתקיל מקלס עובי הסכך הנכנס לתוך כ' וקיימא כולה למעלה מכ' אלא. אמאי מכשרת צדמל משום דע"כ השתא צילתה מרובה מחמתה דהא רואין הוא דקאמר' ולא
שקילנא מינה מידי: פלא נמי. משום אומה כשפודין דאי לא שדי ליה זיקא דהא לא מידי שקלת מינה אלא רואין הוא דקאמר':

ואי אמרת ביה רב אבובא קתני לה. ואי אמרת ביה רב יבין כך קשיא לרב. אמר לך רב והא תנינא סוכה כותיה, דתניא
מבוי שבוה מכ' אמה יותר מפתחו של היכל מעט, אלא מאי אית לך למימר תניא לך למימר תניא. לדידי נמי תנאי היא
ופליגי אהרדי, ונא דאמרי כי האי תנא. ודחינן ואמרין, בלא רב מתניתא לא פליגי אהרדי, קורה לרבנן משום היכר היא, ואי

(א) מדות פ"ג מ"ז,
(ב) גירסא מהשה מילת וכן
צנורין ערך מל י"ג, ג'
עב"ז רב תמא, ד' [נקמן
ה. ח: י"ג: (א) סוכה ב',
(א) י"ג: ד' (א) צ"ל:
מחמת, ח) צ"ל: לא,

הגהות הב"ח

(א) גבי מאי לאו משום
היכרא: (ב) שם צדמתי
למה להו צדמל: (ג) שם
דלחא מ"ט אי משום:
(ד) רש"י ד"ה קיני כמין
קיני עופות:

גליון הש"ס

גבי' סוכה דליחיד רמי
אנפשיה. עין לקמן יח
ע"פ ובש"י ד"ה צו
הרבים:

מוסף רש"י

קורה טעמא
משהו היכרא. איה
שמיקט חכמים למנו
משום היכר צעלמא הוא,
דלא ימי למשירי שות
הרבים (דקסו ה). למען
ידעו דרווחיכם. עשה
סוכה כשיתעשה יכרה לך,
דמני דעו כי צבולת
השבת, נזוהי לשב, סמי
דמי ליה, ואפי' דלון יחא
מדי פשוטו דתיקש עני
כבוד, מיכר דרבנן ליה
לרצא (סוכה ב). דלא
שילטא ביה עינא. שאני
רואה את הסכך, וסוכה
היו סכך כשמה (ספ).
קדרא דבי שותפי לא
חמימא ולא קריא.
שה סומן על זה (בב
דכ).

רבינו הגאון

צורת הפתח דהיא קנה
מיכן וקנה מיכן וקנה על
גביון, ופרקינן שמרעה זו
דרבנן יפלו לה מפתחו של
היכל מן קתני לה רבנן רב,
הא ליה רב לרב יהודי'
אתניה לחייא ברי אהפי'
שיש שם צורת הפתח
צריך למעט צדורת פתח
לא מהני.

תוב קשיין ליבעו
אמלחרא כי היכל, כדתנן
במס' מדות חמש
אמלחראות (חן) של מילה
היו על גבן כו'. פי
אמלחרא קורות לאחיות
הקיר. כגון וטור כרותות
אריים, ובלישנא דרבנן
למיטר בנינא. מילה אס
האילן, ופירותיו נקראין
מילין. כדגרסינן אין מי
מילה ע"ג מילין. והשונה
של מילה טועה הוא.
ודחשן הא דתני (המלי)
[תמנ] אמלחראות של
מילה היו על גבן, באלם
היו וכל אחת יתירה על
חבירתה. ואמרין ודילמא
בתני היכל בתבנית אולם
הוא, אמר רב
הקורה אם רחבה ארבעה
אפי"פ שאינה בריאה, ואם
יש שם לו אמלחרא אין
צריך למעט, לא תתני
אמלחרא דהא גובה היכל
לא היה יותר מכ' ואפי"כ
היה ליה אמלחרא.
ואמרין ופרקי רב יוסף,
אמלחרא לא רב אבובא
מחמתה היא והתם רחבה בר
מבוי שבוה מכ' אמה יותר מפתחו של היכל מעט,
ואי אמרת ביה רב אבובא קתני לה. ואי אמרת ביה רב יבין כך קשיא לרב. אמר לך רב והא תנינא סוכה כותיה, דתניא
מבוי שבוה מכ' אמה יותר מפתחו של היכל מעט, אלא מאי אית לך למימר תניא לך למימר תניא. לדידי נמי תנאי היא
ופליגי אהרדי, ונא דאמרי כי האי תנא. ודחינן ואמרין, בלא רב מתניתא לא פליגי אהרדי, קורה לרבנן משום היכר היא, ואי